

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Назва навчальної дисципліни: Жанрові теорії перекладу: художній та галузевий переклад

2. Вид навчальної дисципліни: за вибором

3. Освітній рівень: третій (освітньо-науковий, доктор філософії) рівень

4. Галузь знань: 03– гуманітарні науки

5. Спеціальність: 035 Філологія

6. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення аспірантів з жанрово-стилістичними особливостями перекладу текстів різних функціональних стилів, підстилів та жанрів, а також вироблення теоретико-методологічні навичок дослідження відповідних текстів. Оскільки жанрово-стилістичний аспект перекладу є релевантним для більшості дисертаційних досліджень з перекладознавства, виконання поставленої мети є важливою складовою успішного формування фахової наукової компетенції аспіранта-перекладознавця.

7. Завдання навчальної дисципліни: усвідомити принципи функціонального розподілу текстів при перекладі; вивчити особливості перекладу художніх та інформативних (галузевих) текстів; розглянути питання ідіостилу в аспекті перекладу; розглянути проблему жанрово-стилістичної домінанти перекладу; дослідити особливості формування художньої теорії перекладу та жанрових теорій перекладу у вітчизняному та закордонному перекладознавстві.

У результаті вивчення даного курсу аспірант повинен

знати: жанрово-стилістичну специфіку перекладацького відтворення текстів різних функціональних стилів, підстилів та жанрів; основні поняття жанрових теорій перекладу.

уміти: критично оцінювати наукові дослідження у галузі художнього та галузевого перекладу, використовувати отримані знання при проведенні власних досліджень.

8. Зміст навчальної дисципліни:

Тематичний блок 1: Жанрово-стилістичний напрямок досліджень у перекладознавстві: теоретико-методологічний аспект.

Тема 1. Функціональний підхід до дослідження перекладу як основа формування жанрових теорій перекладу. Класифікація перекладів на основі функціонального перекладу. Художній та інформативний переклад.

Особливості перекладу текстів художньої літератури. Особливості перекладу інформативних текстів. Теоретичний опис окремих різновидів перекладу. Національні жанри як проблема перекладу.

Тема 2. Головні теоретико-методологічні поняття жанрових теорій перекладу. Поняття жанрово-стилістичної домінанти перекладу. Проблема відтворення ідіостилю та ідеостилю у перекладі. Рівні аналізу (лексичний, граматичний, прагматичний, текстовий). Проблема трансформацій у різних стилях та жанрах.

Тема 3: Особливості перекладу текстів художньої літератури. Особливості прозового перекладу. Особливості поетичного перекладу. Особливості драматичного перекладу. Лінгвостилістична модель аналізу перекладу художнього тексту. Система образів літературного твору як об'єкт перекладу. Текстові категорії як об'єкт перекладу. Імплікатура як об'єкт художнього перекладу.

Тема 4: Особливості перекладу інформативних текстів. Переклад публіцистичних текстів (газетно-інформативні матеріали, промови). Переклад офіційно-ділових текстів (контракти, ділова документація, дипломатичні тексти). Переклад військових текстів. Переклад науково-технічної літератури. Переклад текстів громадсько-політичного характеру.

Тема 5: Редагування перекладів текстів різних стилів та жанрів. Теоретичні засади редагування перекладів. Норма як головне поняття теорії редагування перекладів. Алгоритм редагування перекладених текстів. Модель редагування. Редагування художніх текстів. Редагування інформативних текстів.

Тематичний блок 2: Особливості перекладу текстів різних стилів та жанрів.

Тема 1: Переклад творів дитячої літератури. Визначення та характеристика дитячої літератури. Чинники перекладу творів дитячої літератури. Особливості мови творів дитячої літератури в аспекті перекладу. Перекладацькі труднощі дитячої літератури. Вплив періодизації творів дитячої літератури на її переклад. Провідні теоретики перекладу дитячої літератури (З. Шавіт, Е. О'Sullivan, О. Ребрій). Crossover literature, kidalt literature як об'єкт перекладу.

Тема 2: Кінопереклад. Історія перекладу фільмів в Україні та світі. Кінопереклад як вид художнього перекладу. Особливості перекладу різних видів кінотекстів. Переклад кінофільмів для дорослої та дитячої аудиторії. Перекладацька адаптація культурно специфічних кінотекстів.

Тема 3: Переклад творів жанрів казки, фентезі, наукової фантастики, утопії/антиутопії. Поняття концептуальної картини світу, мовної картини світу, художньої картини світу та художньої фантастичної картини світу в аспекті перекладу. Художні, жанрово-стилістичні та мовні засоби створення художньої фантастичної картини світу та особливості їхнього перекладацького відтворення. Жанрові домінанти казки, фентезі, наукової фантастики, утопії/антиутопії в оригіналі та перекладі.

Тема 4: Українська школа художнього перекладу. Концепція художнього перекладу О. Фінкеля. Українська перекладознавча думка 1920-х – 1930-х років. Видатні українські перекладачі художньої літератури (Г. Кочур та М. Лукаш). Реалія як проблема художнього перекладу у роботах Р. Зорівчак. Художній переклад як семантико-стилістична паралель (В. Коптілов).

Тема 5: Термінологічні проблеми перекладу фахової літератури. Терміни – жанрово-стилістична та лексико-семантична домінанта галузевого перекладу. Особливості відтворення термінів у перекладі. Проблема укладання двомовних словників термінів в Україні. Новітні підходи до висвітлення особливостей перекладу термінів.

9. Пререквізити: блок дисциплін перекладознавчого спрямування (вступ до перекладознавства, актуальні проблеми теорії та практики перекладу, історія перекладу), теорія міжкультурної комунікації / теорія мовної комунікації, блок дисциплін порівняльного спрямування (лексикологія з порівняльним компонентом, граматики з порівняльним компонентом, стилістика з порівняльним компонентом), література країни, мова якої вивчається, сучасні концепції в галузі мовознавства, літературознавства, перекладознавства, парадигми сучасної філології: лінгвістичні, літературознавчі та перекладознавчі підходи.

10. Очікувані результати навчання

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей, визначених стандартом вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Навички використання традиційних і новітніх інформаційних і комунікаційних технологій для збору, критичного узагальнення, аналізу і синтезу матеріалу дослідження та оприлюднення його результатів.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ставити і вирішувати дослідницькі і практичні завдання, розробляти шляхи їх розв'язання, проводити самостійні ґрунтовні дослідження на сучасному рівні та втілювати їх у практику.

ЗК 8. Здатність до критичної самооцінки, безперервного навчання протягом життя в обраній професійній сфері та суміжних галузях знань, до продовження наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Фахові компетентності:

ФК 1. Розуміння провідних методологічних напрямів, взаємозв'язків між ними, вміння аргументовано обирати, опрацьовувати, систематизувати та критично узагальнювати теоретичні джерела власного наукового дослідження.

ФК 3. Здатність генерувати наукову проблему, формулювати робочу гіпотезу дослідження, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань, у т.ч. на принципах міждисциплінарних досліджень.

ФК 4. Здатність вирішувати генеровану наукову проблему, створювати доказові теоретичні моделі досліджуваних феноменів, застосовувати новітні інструменти, методи й методики аналізу, залучати дані міждисциплінарних студій, зокрема, в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

ФК 6. Ґрунтовне осягнення, збереження, творчий розвиток і популяризація основних досягнень науковців-філологів України та Харкова, зокрема, у сфері германістики, зарубіжної літератури, перекладознавства.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

ПРН 1. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, на засадах вільного і критичного мислення розуміти теоретичні й практичні проблеми, виокремлювати наукові лакуни та бачити перспективи їх дослідження.

ПРН 2. Знати науковий доробок учених України і харківської лінгвістичної школи, вміти цінувати, зберігати, поширювати їх надбання і творчо застосовувати у власних розвідках.

ПРН 3. Уміти формулювати робочі гіпотези щодо поглиблення й розширення наукових досліджень, генерувати й обґрунтовувати власну наукову концепцію, здійснювати оригінальні і нестандартні підходи у науковій, освітній, професійній, соціально-культурній діяльності.

ПРН 4. Обирати адекватну методологію дослідження в обраній сфері германістики, літературознавства, перекладознавства, володіти методами збору і аналізу даних і пропонувати послідовні кроки їх вивчення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує запровадження інноваційних підходів та прогнозування.

11. Обсяг навчальної дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Денна форма навчання: лекції – 14 годин, практичні заняття – 4 години, самостійна робота – 72 години.

12. Форма контролю: залік

Інформація про викладача: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Олександр РЕБРІЙ

o.v.rebrii@karazin.ua